

УДК 347.733

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.1.14>**І. В. Рошиян**аспірант кафедри цивільного, адміністративного та фінансового права
Класичного приватного університету

ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКУПІВЛІ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ)

У статті висвітлюються важливість та особливості придбання замовником електричної енергії. Наводяться доводи на користь закупівлі з використанням електронного каталогу.

Описується технологічна карта запиту пропозицій постачальників. Приводяться дані, які можуть бути враховані замовником при визначенні планової потреби у електричній енергії та методика їх обрахунку.

Приводиться структура ціни такого специфічного товару, як електрична енергія. Особливістю якого є його фізичні характеристики – його неможливо закупити на майбутнє. Електричної енергії виробляється рівно стільки, скільки її буде реалізовано.

Також, визначені органи, які офіційно повідомляють про розмір складових вартості електричної енергії. Тобто, електрична енергія фактично купується за регульованим тарифом, окрім єдиної складової – вартості послуг постачальника.

Наводиться практичний приклад запиту ціни пропозицій постачальників на закупівлю електричної енергії. В якому здійснюється аналіз ціни пропозиції постачальника, встановлюються розмір регульованого тарифу на передачу електричної енергії, вартість електричної енергії, встановленої оператором ринку. Виснується, що запропонована ціна може мати ознаки демпінгу.

Здійснюється аналіз законодавства на предмет антидемпінгової політики. Приходимо до висновку, що на сьогодні антидемпінгові заходи можуть бути застосовані лише для імпортованих товарів. Товари національного виробника та постачальника від таких дій не обезпечені.

Зауважується про проблематику у побудові архітектури «Prozorro market», яка не надає можливості визначати ціну пропозиції виходячи із вартості послуги постачання електричної енергії. Тобто, по суті єдиного конкурентоздатного показника. Адже всі інші є регульованими – або на законодавчому рівні, або з урахуванням ринкових тенденцій (попиту та пропозиції).

Стверджується, що відповідальність за дотримання цих принципів, законом покладена на замовника. І він по суті, стає заручником ситуації – коли закон від нього вимагає, а він позбавлений можливості вжити заходів направлених на дотримання таких принципів.

Повідомляється про відсутність на національному рівні захисту споживача від неконкурентних дій постачальника. Відсутність законодавчого регулювання цих відносин, відсутність важелів впливу на таку категорію постачальників.

Пропонуються внесення зміни до алгоритму побудови електронного каталогу, із виключенням з оцінки тих показників, які є регульованими, або які не залежать від постачальника.

Пропонується адаптувати національне законодавство до європейської практики застосування антидемпінгових заходів. Розробити методику розрахунку демпінгу, процедури порушення і проведення антидемпінгових розслідувань, встановлення таких фактів і поводження з ними.

Ключові слова: публічна закупівля, запит пропозицій постачальників, електрична енергія, електронний каталог, вартість послуг постачальника, демпінг.

Постановка проблеми. З початку збройної агресії, Україна зазнавала нищівних ракетних ударів по об'єктах критичної інфраструктури, зокрема, по об'єктах електроенергетики. Навіть тимчасова відсутність електричної енергії зупиняла повсякденне життя – до її відновлення не працювало обладнання виробничих підприємств, офісна комп'ютерна техніка, не було можливості зарядити електромобіль, мобільний телефон, з настанням зимових сумерек, країна погрузалась у суцільну темряву.

Своєчасне, у відповідній кількості та якості, постачання комунальних послуг (електричної, теплової енергії, водопостачання) важко переоцінити. І такі товари та послуги закуповуються кожним без виключення розпорядником бюджетних коштів. Тому, такі закупівлі не втрачають своєї актуальності ні сьогодні, ні у майбутньому.

Протягом 2024 року було оголошено 44292 закупівлі електричної енергії, із загальною запланованою сумою бюджетних призначень 156 996 762 193,94 грн. З початком 2025 року наведені статистичні дані склали 12697 та 26 842 605 656,59 відповідно [1]. Зрозуміло, що ця цифра є дещо сезонною, укладання договорів, як правило, відбувається наприкінці та з початком нового бюджетного року, проте її розмір вражає.

Національний класифікатор «Єдиний закупівельний словник» призначений для стандартизації опису в договорах предмета публічних закупівель, забезпечення більшої прозорості процедур закупівель товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти, створення ефективного конкурентного середовища у сфері державних закупівель, а також підтримання участі вітчизняних суб'єктів господарювання у торгах за межами України. Єдиний закупівельний словник гармонізований з європейським закупівельним словником Common Procurement Vocabulary. Придбання електричної енергії ідентифікується за кодом 09310000-5, розподіл електричної енергії має код 6531000-9 [2]. Тому, при плануванні закупівлі електричної енергії з потребою її розподілу, замовник має врахувати вартість таких послуг в межах однієї процедури закупівлі, а також передбачити відповідні норми у договорі.

Будь-яка закупівля розпочинається з її планування. Для чого потрібно визначити очікувану вартість предмета закупівлі [3].

Для визначення очікуваної вартості придбання електричної енергії має бути врахована фактична кількість її використання у минулих періодах, завдання, які стоять перед замовником, існуючі технологічні рішення у постачанні електричної енергії, ринкова ціна та період часу, на який закуповується товар. Саме до товару, відносять електричну енергію пункт 14.1.191 Податкового кодексу України [4].

Параметри якості електроенергії в точках приєднання споживачів в нормальних умовах експлуатації мають відповідати параметрам, визначеним у ДСТУ EN 50160:2014 «Характеристики напруги електропостачання в електричних мережах загальної призначеності» [5].

ДСТУ EN 50160:2014 є ідентичним європейському стандарту EN 50160:2010. Але, при цьому міждержавний стандарт ГОСТ13109-97 не втратив чинності. Тобто, в Україні існують два стандарти, в яких є деякі норми щодо якості напруги електропостачання, що суперечать один одному [6].

При цьому, пунктом 29 постанови Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України „Про публічні закупівлі“, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» передбачено, що у випадку закупівлі електричної енергії замовники не можуть встановлювати вимоги до предмета закупівлі, що не передбачені відповідним національним стандартом [7].

Після визначення кількості та якості необхідної замовникові електричної енергії можна приступати до проведення процедури її придбання. При цьому, визначаючи місце постачання електричної енергії, в умовах воєнного стану, з метою забезпечення безпеки, дозволяється вказувати лише назву населеного пункту.

В умовах воєнного стану закупівлі, з урахуванням особливостей, можна проводити шляхом процедури відкритих торгів або, у разі закупівлі товару, з використанням електронного каталогу, у також,

шляхом укладання рамкових угод. З урахуванням того, що остання процедура не зазнала змін через введення воєнного стану, ця процедура не розглядається. При цьому, порогова ціна товару, для застосування процедур, становить або перевищує 100 тисяч гривень [8]. При закупівлі у менших обсягах, існує можливість укласти прямі договори, без використання електронного каталогу.

При проведенні відкритих торгів з особливостями, замовником не встановлюються такі кваліфікаційні критерії, як наявність в учасника процедури закупівлі обладнання, матеріально-технічної бази та технологій та наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід [9].

Чи не найголовнішим чинником у виборі процедури виступає її технологічна простота та оперативність. Через що, беззастережним лідером є закупівля з використанням електронного каталогу.

Закупівля з використанням електронного каталогу врегульована постановою Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2020 р. № 822 «Про затвердження Порядку формування та використання електронного каталогу» [10].

Електронний каталог «Prozorro market» пропонує купувати електричну енергію, без обмежень по терміну дії, з розподілом; електричну енергію, без обмежень по терміну дії, без розподілу; електричну енергію за формульним розрахунком, що має бути враховано виходячи із потреб замовника.

З урахуванням спрощення порядку проведення запиту, зменшення навантаження з адміністрування таких закупівель на уповноважених осіб, визначальним фактором для перемоги для потенційного постачальника є ціна його пропозиції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання публічних коштів були предметом досліджень багатьох вчених різних галузей права. Вчені-економісти досліджували вплив процесів з використанням публічних коштів на економіку держави (Н. Здирко, Н. Конашук, О. Мацапура, Г. Севостьянова). Вчені – державні управлінці вивчали вплив публічних коштів на реалізацію політики держави (Р. Міщенко, В. Псьота, О. Тараненко). Вчені-правознавці досліджували особли-

вості адміністративно-правозастосовчих механізмів за участю публічних коштів, особливості побудови господарсько-правових відносин (О. Курепіна, І. Кучеренко, В. Малолітнева, Ю. Овrameць, В. Повидиш, А. Сошников, С. Ткачук, Н. Цибульник, А. Чередарчук, Л. Шевчук).

Особливістю таких досліджень є дослідження процедур публічних закупівель у їх загально-доктринальному підході.

М. Одуха досліджував процедуру відкритих торгів у її послідовному, вузькому розумінні [11]. С. Левон досліджувала ефективність та результативність цифровізації об'єктів публічних закупівель [12].

Використання електронного каталогу, проблематика визначення ціни пропозиції постачальника в цілому і при закупівлі електричної енергії безпосередньо, не були предметом наукових досліджень. Не досліджувалось це питання і у ракурсі реалізації антидемпінгової політики.

Виклад основного матеріалу. Економічно обґрунтована вартість електричної енергії для кінцевого споживача має включати в себе вартість її закупівлі на ринку електричної енергії, вартість послуги з передачі електричної енергії, вартість послуги з розподілу електричної енергії та вартість послуги (маржі) постачальника електричної енергії. При цьому, середньозважена ціна закупівлі електроенергії, що фактично склалася для постачальника на ринку «на добу наперед» у певний період постачання, розміщується Державним підприємством «Оператор ринку» на власному сайті, а тариф на послуги з передачі електричної енергії, встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах електроенергетики та комунальних послуг відповідно до затвердженої методики.

Відповідно до Рекомендаційного листа Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (Мінекономіки) «Щодо зміни ціни в договорах постачання електричної енергії» № 33004-04/33869-06 від 14.08.2019, при визначенні середньозваженої фактичної ціни електричної енергії на ринку «на добу наперед», враховувалась інформація із офіційного сайту державного підприємства "Оператор ринку" <https://www.oree.com.ua> [13].

Крім цього, постановою НКРЕКП від 19.12.2024 № 2200 «Про встановлення тарифу на послуги з передачі електричної енергії НЕК «УКРЕНЕРГО» на 2025 рік була затверджена регульована ціна (тариф) на послуги оператора системи передачі, що з 01.01.2025р. становить 0,68623 грн./кВт*год без ПДВ [14].

Вартість з послуги з розподілу електричної енергії затверджується постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг для кожної окремої енерготоргівельної компанії [15].

За таких обставин вбачається, що вартість електричної енергії, як товару, фактично врегульована на законодавчому рівні, у трьох із чотирьох складових, окрім вартості послуги постачальника електричної енергії.

Вартість послуг постачальника (маржа) – діапазон розміру маржі постачальника електроенергії на законодавчому рівні не визначений і може бути встановлений за результатами проведених відкритих торгів та поданих пропозицій.

Аналізуючи погодинну вартість електричної енергії «ринку доба наперед» встановлено, що коливання вартості 1 МВт/год. електричної енергії має велику волатильність (наприклад, 09 березня 2025 року його вартість коливалась від 400,00 до 9000,00 грн.)[16].

Тобто, ринкові коливання можуть використовуватись потенційними постачальниками для демпінгування ціни пропозиції.

Автором, як уповноваженою особою, проводився запит ціни пропозицій постачальників на закупівлю електричної енергії без розподілу (ідентифікатор закупівлі UA-2024-12-01-000101-а). Для потреб споживача мало бути закуплено 100 000 кВт електричної енергії. Пропозиція постачальника, яка була визнана системою найбільш економічно вигідною склала 628 777,20 грн. з урахуванням податку на додану вартість. Пропозиція постачальника зареєстрована в системі «Prozorro market» 06 грудня 2024 року близько 11-00 год. Виходячи зі змісту пропозиції постачальника, вартість 1 кВт/год. електричної енергії, з якою він одержав перемогу – 6,288 грн./кВт*год з ураху-

ванням ПДВ. У той самий час, вартість електричної енергії, визначена оператором ринку на момент подання пропозиції (06.12.2024 11-00год.), складала – 6,9 грн./кВт*год. без ПДВ [17].

Слід зауважити, що у вартість вказаної пропозиції вже була закладена вартість передачі електричної енергії.

Таким чином, учасник нічим не обмежений у питанні визначення вартості електричної енергії у процедурі запиту ціни пропозицій постачальників. А у наступному, і Закон України «Про публічні закупівлі», і постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 «Про особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» передбачають випадки зміни ціни, виходячи із встановлених згідно із законодавством регульованих цін (тарифів), середньозважених цін на електроенергію на ринку «на добу наперед», що застосовуються в договорі про закупівлю, у разі встановлення в договорі порядку такої зміни.

Використавши добові коливання середньозваженої ціни на електроенергію на ринку «на добу наперед», на етапі подання цінових пропозицій, переможець вже з першого місяця постачання електричної енергії отримує право на внесення змін до укладеного договору, чим фактично нівелює принципи добросовісної конкуренції, максимальної економії та ефективності використання бюджетних коштів.

Фактично, проведення закупівлі електричної енергії втрачає будь-який сенс. Адже потенційний постачальник може, задля перемоги, демпінгувати ціну товару, не враховуючи при цьому вартість послуги постачання, вартість електричної енергії на «ринку доба наперед», а після укладання договору, за фактом постачання електричної енергії у перший розрахунковий період, укласти додаткову угоду за цінами, визначеними оператором ринку.

Відповідно до Закону, закупівлі здійснюються за принципами добросовісної конкуренції серед учасників; максималь-

ної економії, ефективності та пропорційності, відкритості та прозорості на всіх стадіях закупівель, недискримінації учасників та рівного ставлення до них, об'єктивного та неупередженого визначення переможця процедури закупівлі/спрощеної закупівлі, запобігання корупційним діям і зловживанням. Обов'язок, щодо дотримання принципів закупівель покладатиметься на замовника [18].

Запроваджуючи антидемпінгові заходи, Закон передбачив умови та застосування аномально низької ціни, яка автоматично визначається електронною системою закупівель за умови участі не менше двох учасників. Проте, у випадку зниження ціни менше ніж на 30–40%, такий блокуючий фактор електронна система закупівель не застосує.

Слід звернути увагу, що вжиття антидемпінгових заходів було запроваджено Угодою про застосування статті VI Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року, яка є додатком до Угоди про заснування Світової організації торгівлі [19].

Було прийнято Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» [20]. Проте, запропоновані заходи стосуються імпортованих товарів. Щодо демпінгу цін на товари вітчизняного виробника/постачальника, чинне законодавство не містить будь-яких санкцій.

При цьому, Регламент Ради (ЄС) № 1225/2009 «Про захист від демпінгового імпорту з країн, які не є членами Європейського Співтовариства» від 30 листопада 2009 року та Угода ГАТТ передбачає методу розрахунку

демпінгу, процедури порушення і проведення розслідування, включаючи встановлення фактів і поводження з ними, запровадження попередніх заходів та стягнення антидемпінгових мит, тривалості і перегляду антидемпінгових заходів, а також оприлюднення інформації щодо антидемпінгових розслідувань. [21].

Гута В.І., досліджувала питання антидемпінгової політики у ході публічних закупівель та прийшла до висновку, що демпінг – як соціально небезпечне явище, це умисне, свідоме, штучне заниження цін на товари, роботи і послуги з корисливих

мотивів, які після укладення договору знаходять свій вияв у одноразовому або кількарізовому підвищенні цін, ненаданні послуг, невиконанні робіт, постачанні неякісного товару, що тягне за собою збитки для держави, і в залежності від розміру таких збитків, може бути підставою для кримінальної відповідальності. [22].

Чабан Н. виснує, що застосування механізму аномально низької ціни можливе лише у відкритих торгах, торгах з обмеженою участю та конкурентному діалозі [23].

Фактично, замовник, повинен дотримуватись принципів публічних закупівель, проте, позбавлений будь-яких важелів відносно недобросовісного учасника, за виключенням аномально низької ціни, що не сприяє в цілому добросовісній конкуренції та забезпеченню інтересів замовника у придбанні товару належної якості за відповідну ціну.

З огляду на наведене вбачається, що потенційний постачальник електричної енергії, надаючи свою пропозицію, об'єктивно повинен визначати лише рівень своєї маржі, інші складові, які входять до вартості електричної енергії, належать до категорії регульованих тарифів або знаходяться поза межами компетенції такого постачальника. Такий висновок узгоджується із Законом України «Про ціни і ціноутворення», відповідно до якого суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні та державні регульовані ціни. Слід звернути увагу, що регульовані ціни вже передбачають у своєму змісті таку складову, як прибуток постачальника від реалізації товару [24].

Також, потрібно врахувати, що за ліцензійними умовами з постачання електричної енергії, постачальник повинен дотримуватись ліцензійних вимог, серед яких здійснювати постачання електричної енергії за вільними цінами (крім випадків, передбачених нормативно-правовими актами) за договором постачання електричної енергії споживачу та з дотриманням правил роздрібного ринку [25].

Надаючи цінову пропозицію потенційний постачальник визначає загальну вартість електричної енергії, без виділення її складових. Маніпулюючи середньозваже-

ною ціною на ринку «на добу наперед» та залишаючи незмінною власну маржу, а іноді – і завищуючи її без будь-якого економічного обґрунтування, потенційний постачальник здатен досягти перемоги у фактично будь-якій процедурі, зокрема, знижуючи вартість товару шляхом ігнорування ціни оператора ринку.

Вирішуючи питання щодо наявності у такій ситуації у діях постачальника ознак суспільно-небезпечного діяння слід звернути увагу, що Господарським кодексом України передбачена можливість застосування до учасників господарських відносин адміністративно-господарських санкцій за дії, які визнаються законом як недобросовісна конкуренція. Але з умовою, що це стосується учасників зовнішньоекономічних господарських відносин. При цьому, під недобросовісною конкуренцією розуміються будь-які дії у конкуренції, що суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності, а розмір спричиненої такими діями шкоди визначається у порядку встановленому Кабінетом Міністрів України [26].

Чинним Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачена відповідальність за правопорушення, які відрізняються поміж собою та є подібними до розглядуваних у даній статті за родовим об'єктом: стаття 164 – порушення порядку здійснення господарської діяльності, 1643 – недобросовісна конкуренція та 16414 – порушення законодавства про закупівлі, 1652 – порушення порядку формування та застосування цін і тарифів [27].

Кримінальний кодекс України (стаття 2222) виділяє такий спеціальний склад кримінального правопорушення, як умисні дії осіб на енергетичному ринку (ринок електричної енергії), що мають ознаки маніпулювання на оптових енергетичних ринках, визначені законодавством у сфері енергетики, що призвели до отримання такою особою або третіми особами прибутку у значних розмірах, або уникнення такими особами збитків у значних розмірах, або якщо це заподіяло значну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб [28].

Тобто, дії постачальника електричної енергії можуть містити у собі склади адміністративних і кримінальних правопорушень, але жоден із них на сьогодні фактично не захищає вітчизняного замовника від недобросовісних дій постачальника електричної енергії на внутрішньому роздрібному ринку електричної енергії при закупівлі з використанням електронного каталогу.

Висновки та пропозиції. Незважаючи на всю простоту використання і іновативність підходів у застосуванні електронного каталогу, вбачається, що його використання не завжди забезпечує дотримання принципів публічних закупівель та містить шпаринки для зловживань.

Задля уникнення таких маніпуляцій, пропонується внести зміни до алгоритму побудови електронного каталогу. Функціонал «цінова пропозиція постачальника» розділити на її складові. Ті показники, які є регульованими мають або автоматично підтягуватись до електронного каталогу, або не враховуватись при проведенні оцінки пропозиції.

Такі зміни в архітектурі електронного каталогу доцільно передбачити за всіма без винятку закупівлями, де у ціні товару або послуги існує нормативно врегульована складова, а також поширити такий алгоритм на інші закупівлі. Що дозволить уникнути маніпуляцій із ринковим коливанням регульованої ціни та дозволять визначати справедливую ціну пропозицій та дотримувати принципів закупівель.

Внести зміни до другого речення абзацу 2 пункту 8. «Загальних положень», «Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 р., № 166, виклавши його у наступній редакції: «Оператор авторизованого електронного майданчика зобов'язаний здійснювати контроль за інформацією, що розміщується користувачем, та повідомляти йому, а також комісії про факт розміщення користувачем інформації неналежного змісту».

Внести зміни до абзацу 1 пункту 9. «Загальних положень», «Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків», затверджених

постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 р., № 166, виклавши його у наступній редакції: «У разі розміщення в електронній системі закупівель інформації, яка не відповідає вимогам чинного законодавства, містить окремі ознаки демпінгу цін, шкідливого та/або образливого характеру, та/або інформації, що не стосується проведення закупівлі, Уповноважений орган на підставі рішення комісії приймає рішення про надання адміністраторові дозволу на припинення публічного доступу до такої інформації».

Доповнити пункт 2. «Загальних питань», «Порядку формування та використання електронного каталогу», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.09.2020 р., № 822 терміном наступного визначення: ціна (тариф) вільна (-ий) – ціна (тариф) на товари, послуги, який встановлюється учасником самостійно, за винятком тих товарів, послуг, на які встановлено регульовані тарифи.

Доповнити підпункт 3 пункту 21. «Структури, формування, адміністрування та використання електронного каталогу» «Порядку формування та використання електронного каталогу», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.09.2020 р., № 822, оголошення про проведення кваліфікації до електронного каталогу повинно містити інформацію – ціна (тариф) на товар, послугу є вільною або регульованою.

Доповнити пункт 61. «Структури, формування, адміністрування та використання електронного каталогу», «Порядку формування та використання електронного каталогу», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.09.2020 р., № 822, реченням наступного змісту: «У випадку встановлення на товари (послуги) регульованих цін (тарифів), така інформація автоматично виключається електронною системою закупівель та у процесі оцінки пропозиції постачальника участі не приймає».

Доповнити підпункт 37 частини 1 статті 1 Закону України «Про публічні закупівлі» від 20.12.2015 р., № 922-VIII, визначенням терміну «учасник процедури закупівлі/спрощеної закупівлі» у наступній редакції: «учасник процедури закупівлі/

спрощеної закупівлі (далі – учасник) – фізична особа, фізична особа – підприємець чи юридична особа – резидент або нерезидент, у тому числі об'єднання учасників, яка визнає та дотримується принципів публічних закупівель, подала тендерну пропозицію/пропозицію або взяла участь у переговорах у разі застосування переговорної процедури закупівлі.

Доповнити частину 2 статті 5 Закону України «Про публічні закупівлі» від 20.12.2015 р., № 922-VIII, виклавши її у наступній редакції: «Учасники (резиденти та нерезиденти) всіх форм власності та організаційно-правових форм беруть участь у процедурах закупівель/спрощених закупівлях на рівних умовах, зобов'язуються дотримуватись принципів публічних закупівель».

Доповнити абзац 4 частини 1 статті 8 Закону України «Про публічні закупівлі» від 20.12.2015 № 922-VIII, виклавши її у наступній редакції: «Моніторинг процедур закупівель здійснюється також щодо процедур закупівель, особливості яких передбачені у законах, що визначені у частинах восьмій та дев'ятій статті 3 цього Закону, а також, якщо закупівля товарів здійснюється з використанням електронного каталогу».

Крім цього, з урахуванням того значення, яке надається застосуванню антидемпінгових заходів на європейському просторі, з метою адаптації національного законодавства, пропонується доповнити норми Кодексу України про адміністративні правопорушення нормами, направленними на захист замовника на внутрішньому роздрібному ринку електричної енергії від недобросовісних дій постачальника.

Визначити, що недобросовісні дії на внутрішньому ринку електричної енергії, як адміністративне правопорушення, – умисні дії осіб на внутрішньому (роздрібному) ринку електричної енергії, що мають ознаки маніпулювання, недобросовісної конкуренції, порушенні принципів публічних закупівель, якщо це спричинило шкоду охоронюваним законом правам замовника.

Суб'єктом такого правопорушення є національний товаровиробник (товаропостачальник).

Вбачається обґрунтованою санкція за таке адміністративне правопорушення у вигляді штрафу у розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. У випадку, повторного накладення стягнення, якщо особа, протягом року притягалась до адміністративної відповідальності за таке порушення, розмір штрафу складе дві тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Підлягає розробленню Методика розрахунку шкоди від недобросовісних дій на внутрішньому ринку електричної енергії, а також інших заходів із цим пов'язаних.

Список використаної літератури:

1. Платформа для аналітики та інтеграції даних. URL: <https://bi.prozorro.org/sense/app/ec65fa69-14a5-4337-b907-23682ef09702/sheet/d49faaf2-39ce-4190-b2b5-d08f7526a61e/state/analysis>
2. Національний класифікатор України. Єдиний закупівельний словник ДК 021:2015: наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 23.12.2015 № 1749, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1749731-15#Text>
3. Про затвердження примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі : наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України від 18.02.2020 № 275, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0275915-20#Text>
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>;
5. ДСТУ EN 50160:2014. Характеристики напруги електропостачання в електричних мережах загальної призначеності : наказ Мінекономрозвитку України від 20.05.2014 № 573, URL: <https://metrology.com.ua/skachat-iso-iec-ohsas/iso/dstu-en-50160-2014/>;
6. Хачатрян Л.А., Казанський С.В. «Про невідповідність чинних стандартів України щодо показників якості електричної енергії», URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/d3fdbcee-fc6f-40d3-b626-733c0329a7ed/content>
7. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування»: постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF?ed=20221012&find=1&text=%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1#w1_79
8. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування»: постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF?ed=20221012&find=1&text=%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1#w1_79
9. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» : постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF?ed=20221012&find=1&text=%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1#w1_79
10. Про затвердження Порядку формування та використання електронного каталогу: постанова Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2020 р. № 822. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/822-2020-%D0%BF#Text>
11. Одуха М.В. Публічне адміністрування публічних закупівель в Україні : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук / Науково-дослідний інститут публічного права. 2024. https://nrat.ukrintei.ua/searchdb/?_token=6sYPSIYluXYuCdXQdfQf1EO56hqdJg6WSSPVdpmt&typeSearch2=1&typeCategory=&authorSearch=&specialistSearch=1&temaSearch2=%22%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96+%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D1%83%D0%BF%D1%96%D0%B2%D0%BB%D1%96%22&textSearch=&dateFromSearch=&dateToSearch=®istrationNumberSearch=&firm_id=0&sortOrder=registration_date&sortDir=desc&tab=big
12. Левон С.Б. Розвиток системи державного управління публічними закупівлями в умовах європейської інтеграції

Roshiyan I. Issue of compliance with the principles of public procurement in wartime conditions (using the example of electricity purchase)

The article highlights the importance and features of the customer's purchase of electrical energy. Arguments are given in favor of procurement using an electronic catalog.

The technological map of the request for proposals from suppliers is described. Data that can be taken into account by the customer when determining the planned need for electrical energy and the method of their calculation are provided.

The price structure of such a specific product as electrical energy is given. The peculiarity of which is its physical characteristics – it is impossible to purchase it in the future. Electrical energy is produced exactly as much as it will be sold.

Also, there are designated bodies that officially report on the size of the components of the cost of electricity. That is, electricity is actually purchased at a regulated tariff, except for the only component – the cost of the supplier's services.

A practical example of a request for the price of suppliers' offers for the purchase of electricity is given. In which the supplier's offer price is analyzed, the size of the regulated tariff for the transmission of electricity, the cost of electricity set by the market operator are established. It is concluded that the offered price may have signs of dumping.

An analysis of the legislation on anti-dumping policy is being carried out. We conclude that currently anti-dumping measures can only be applied to imported goods. Goods of national manufacturers and suppliers are not protected from such actions.

Notes on the problems in building architecture "Prozorro marke", which does not provide the opportunity to determine the offer price based on the cost of the electricity supply service. That is, in essence, the only competitive indicator. After all, all others are regulated – either at the legislative level, or taking into account market trends (demand and supply).

It is argued that the responsibility for compliance with these principles is placed by law on the customer. And he essentially becomes a hostage to a situation where the law requires him to do so, but he is deprived of the opportunity to take measures aimed at compliance with such principles.

It is reported that there is no national level protection of consumers from uncompetitive actions of suppliers. There is no legislative regulation of these relations, no levers of influence on this category of suppliers.

It is proposed to make changes to the algorithm for building an electronic catalog, excluding from the assessment those indicators that are regulated or that do not depend on the supplier.

It is proposed to adapt national legislation to the European practice of applying anti-dumping measures. To develop a methodology for calculating dumping, procedures for initiating and conducting anti-dumping investigations, establishing such facts and dealing with them.

Key words: *public procurement, request for proposals from suppliers, electric energy, electronic catalog, cost of supplier services, dumping.*